

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип	Воронешки државен универзитет
Македонија	Русија
Универзитет имени Гоце Делчева, г. Штип	Воронежский государственный университет
Македонија	Россия
Goce Delcev University in Stip	Voronezh State University
Macedonia	Russia

Прва меѓународна научна конференција Первая международная научная конференция

First International Scientific Conference

ФИЛКО FILKO

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ
PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ СБОРНИК СТАТЕИ CONFERENCE PROCEEDINGS

18-19 март 2016 / 18-19 марта 2016 / 18-19 March 2016

Штип

Штип

Stip

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип	Воронешки државен универзитет
Македонија	Русија
Универзитет имени Гоце Делчева, г. Штип	Воронежский государственный университет
Македонија	Россия
Goce Delcev University in Stip	Voronezh State University
Macedonia	Russia
Прва меѓународна научна конференција	Первая международная научная конференция
First International Scientific Conference	

ФИЛКО

FILKO

БИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ
PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ

СБОРНИК СТАТЕЙ

CONFERENCE PROCEEDINGS

18-19 март 2016 / 18-19 марта 2016 / 18-19 March 2016
Штип Штип Stip

ОРГАНИЗАЦИСКИ КОМИТЕТ

Драгана Кузмановска, Филолошки факултет при УГД
Олга А. Бердникова, Филолошки факултет при ВГУ
Светлана Јакимовска, Филолошки факултет при УГД
Татјана А. Тернова, Филолошки факултет при ВГУ
Виолета Димова, Филолошки факултет при УГД
Генадиј Ф. Коваљов, Филолошки факултет при ВГУ
Лариса В. Рибачева, Филолошки факултет при ВГУ
Костадин Голаков, Филолошки факултет при УГД

МЕЃУНАРОДЕН ПРОГРАМСКИ КОМИТЕТ

Виолета Димова (Македонија)
Марија Кусевска (Македонија)
Ева Ѓорѓиевска (Македонија)
Даниела Коцева (Македонија)
Силвана Симоска (Македонија)
Софија Заболотнаја (Русија)
Лариса В. Рибачева (Русија)
Татјана А. Тернова (Русија)
Волфганг Моч (Германија)
Габриела Б. Клајн (Италија)
Карин Руке-Брутен (Франција)
Танван Тонтат (Франција)
Јулиа Дончева, (Бугарија)
Неџати Демир, (Турција)
Зеки Ѓурел, (Турција)
Ахмед Ѓуншен (Турција)
Олег Н. Фенчук (Белорусија)

Олег Н. Фенчук (Белорусија)
Данијела Костадиновиќ (Србија)
Тамара Валчиќ- Булиќ (Србија)
Селена Станковиќ (Србија)
Реа Лујик (Хрватска)
Биљана Мариќ (Босна и Херцеговина)
Душко Певуља (БиХ)

Технички секретар
Татјана Уланска
Марија Тодорова

Главен и одговорен уредник

Драгана Кузмановска

Јазично уредување

Даница Атанасовска-Гаврилова (македонски јазик)

Софија Заболотнаја (руски јазик)

Биљана Иванова (англиски јазик)

Техничко уредување

Костадин Голаков

Славе Димитров

Адреса на организацискиот комитет:

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип

Филолошки факултет

ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А

Пош. фах 201, Штип - 2000, Р. Македонија

Воронешки државен универзитет

Филолошки факултет

г. Воронеж, пл. Ленина, 10, корпус 2, к. 34, Русија

Е-пошта: filko.conference@gmail.com

Веб-страница: <http://js.ugd.edu.mk/index.php/fe>

CIP - Каталогизација во публикација

Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

316.7(062)

МЕЃУНАРОДНА научна конференција филологија, култура и образование
(1; 2016 ; Штип)

Зборник на трудови / Прва меѓународна научна конференција
филологија, култура и образование, 18-19 март 2016, Штип = Сборник
статей / Первая международная научная конференц, 18-19 марта
2016, Штип = Conference proceedings / First International Scientific
Conference, 18-19 March 2016, Stip. - Штип : Универзитет "Гоце
Делчев", 2016. - 1119 стр. ; 21 см

Трудови на мак., рус. и англ. јазик. - Библиографија кон трудовите

ISBN 978-608-244-308-9

1. Насп. ств. насл. - I. Международная научная конференц
(1; 2016 ; Штип) види Меѓународна научна конференција филологија,
култура и образование (1 ; 2016 ; Штип). - II. First International
Scientific Conference (1 ; 2016 ; Схтип) види Меѓународна научна
конференција филологија, култура и образование (1 ; 2016 ; Штип)

а) Културологија - Собири

COBISS.MK-ID 101960202

СОДРЖИНА / СОДЕРЖАНИЕ / CONTENT

1. Andonova Albena - FORMATION OF COMMUNICATIVE COMPETENCE AT WORK IN A SMALL GROUP	17
2. Асимопулос Панайотис - УМЕНЬШИТЕЛЬНЫЕ СУФФИКСЫ: СОПОСТАВИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ МОРФОСЕМАНТИЧЕСКИХ ОСОБЕННОСТЕЙ В СОВРЕМЕННОМ ГРЕЧЕСКОМ, РУССКОМ И СЕРБСКОМ ЯЗЫКАХ	23
3. Babic – Bjelic Olgica - APPLICATION OF POETRY WORKSHOPS IN KINDERGARTEN	33
4. Басовска Мери, Ивановска Билјана - НАЧИНИ НА ИЗРАЗУВАЊЕ НА ГОВОРНИОТ ЧИН БАРАЊЕ ВО ЈАЗИЧНИОТ ПАР ГЕРМАНСКИ – МАКЕДОНСКИ	41
5. Белчев Толе, Младеноски Ранко - МЕТАЛИТЕРАТУРНИТЕ СЕГМЕНТИ ВО „ТЕАТАРСКИ РОМАН“ НА БУЛГАКОВ И ВО „ВЕШТИЦА“ НА АНДОНОВСКИ	51
6. Бердникова Ольга - НОВЫЕ РЕАЛИСТЫ» В СОВРЕМЕННОЙ РУССКОЙ ЛИТЕРАТУРЕ	61
7. Бизоев Никола - ВАЛОРИЗАЦИЈА НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО ВО ИСТОЧНА МАКЕДОНИЈА	71
8. Бијелиќ Бисера – ИМАГОЛОШКИТЕ СЛИКИ ЗА ИСТОКОТ И ЗАПАДОТ ВО ДРАМИТЕ НА ДЕЈАН ДУКОВСКИ И ГОРАН СТЕФАНОВСКИ	81
9. Божиновски Александар, Методијески Дејан - ИНФОРМАЦИОНИТЕ СИСТЕМИ ЗА ПРИВАТНО СМЕСТУВАЊЕ КАКО ФАКТОР ЗА КУЛТУРНОТО ЗНАЧЕЊЕ НА ТУРИЗМОТ	93
10. Величковска Родна - КУЛТУРНА СОРАБОТКА МЕЃУ РУСИЈА И МАКЕДОНИЈА ИЗРАЗЕНА ПРЕКУ ЗАПОЗНАВАЊЕ НА КУЛТУРНИТЕ ВРЕДНОСТИ НА ОБРЕДНО-ПЕЈАЧКИТЕ ЖАНРОВИ	101
11. Веновска-Антевска Снежана - ПРАГМАТСКО-КОГНИТИВНИОТ АСПЕКТ НА ЛЕКСИЧКОСЕМАНТИЧКИТЕ КАРАКТЕРИСТИКИ ЗА ИЗРАЗУВАЊЕ НА МОДАЛНОСТА ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК	111
12. Власова Марина - ЭЛЕМЕНТЫ СОКРАТИЧЕСКОГО ДИАЛОГА В ФИЛЬМЕ ДЖИМА ДЖАРМУША «КОФЕ И СИГАРЕТЫ»	119
.....	
13. Гилова Лидија - ЕВАЛУАЦИЈА НА РАБОТАТА НА УЧИЛИШТЕТО ВО ПОДРАЧЈЕТО – ПОЛОЖБА НА УЧЕНИЦИТЕ	125
14. Грачева Жанна – МАРКЕМАЛОГИЈА И ОПРЕДЕЛЕНИЕ АВТОРСТВА ТЕКСТА	135
15. Грујовска Сашка - NOMINA AGENTIS ВО МАКЕДОНСКИОТ И ВО ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК	141

16. Ghentulescu Raluca - METAPHORS IN TECHNICAL-SCIENTIFIC TEXTS	147
17. Demir Necati - PETROGLYPHS AS A SOURCE OF URAL-ALTAIC PEOPLE'S LANGUAGE, HISTORY AND CULTURE	155
18. Денкова Јованка - АНИМАЛИЗМОТ КАКО ТЕМА ВО КНИЖЕВНОСТА ЗА ДЕЦА	163
19. Дѳтева Јрославна - ЧУЖОЈ ВЗГЛЯД КАК МЕЖДИСЦИПЛИНАРНА ПРОБЛЕМА	171
20. Димова Виолета - РЕЦЕПЦИЈАТА НА РУСКИТЕ ПИСАТЕЛИ ВО НАСТАВАТА ПО МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК И ЛИТЕРАТУРА	179
21. Dimova Mariya, Milcheva Hristina - THE TRAINING OF GERIATRIC SPECIALISTS IN MEDICAL COLLEGE AT TRAKIA UNIVERSITY, STARA ZAGORA, BULGARIA - IMPORTANT TOOL OF SOCIAL POLICY FOR ACHIEVING BETTER QUALITY OF LIFE FOR OLD PEOPLE	185
22. Донеv Драган – ПРОБЛЕМИ СО ПРИБЕЛЕЖУВАЊЕ НА СТУДЕНТИТЕ ПРИ КОНСЕКУТИВНО ТОЛКУВАЊЕ	191
23. Ѓорѓиева Димова Марија – НАРАТИВНИ ХИЈАЗМИ: КНИЖЕВНОСТА КАКО ИСТОРИЈА, ИСТОРИЈАТА КАКО КНИЖЕВНОСТ	199
24. Ѓорѓиевска Ева, Маролова Даринка - КРИЗАТА НА ИСТОРИЈАТА И НА КНИЖЕВНИОТ ЛИК ВО РОМАНОТ „ЧОВЕК БЕЗ СВОЈСТВА“ НА РОБЕРТ МУЗИЛ.....	209
25. Заболотная Софја - ИМЯ КАК ХРОНОТОП: О КЛЮЧЕВЫХ ТОЧКАХ ПОНИМАНИЯ ТЕКСТА	217
26. Зайналова Лариса - СОХРАНЕНИЕ ОСОБЕННОСТЕЙ ЭКСПРЕССИВНОГО СИНТАКСИСА С. ДАЛИ В ПЕРЕВОДНОЙ ЛИТЕРАТУРЕ (НА ПРИМЕРЕ ПРОИЗВЕДЕНИЙ С. ДАЛИ).....	225
27. Зарецкая Виктория - КОНЦЕПТ МЕССИИ В СОВРЕМЕННОЙ РУССКОЙ ПРОЗЕ (НА МАТЕРИАЛЕ РОМАНА Д. РУБИНОЙ «ВОТ ИДЕТ МЕССИЯ!»)	231
28. Ivanova Biljana, Kuzmanovska Dragana, Kirova Snezana - PREFIX NEGATION IN ENGLISH, GERMAN, AND MACEDONIAN LANGUAGE IN THE TEACHING PROCESS - ANALYSIS OF EXPLICIT LEXICAL PREFIX NEGATIONS	237
29. Ивановска Билјана, Кусевска Марија, Даскаловска Нина - ГОВОРНИОТ ЧИН БАРАЊЕ И МОДАЛНОСТА КАКО НЕГОВА КАРАКТЕРИСТИКА ВО МЕЃУЈАЗИКОТ НА МАКЕДОНСКИТЕ ИЗУЧУВАЧИ ПО СТРАНСКИ ЈАЗИК	247
30. Ивановска Лела - УЛОГАТА НА СТУДЕНТИТЕ ВО ПРОЦЕСОТ НА ЕВАЛВАЦИЈА НА НАСТАВНИОТ КАДАР	255
31. Игнатовска – Димитрова Христина – КУЛТУРНА МЕДИЈАЦИЈА ВО ПРОЦЕСОТ НА АФИРМАЦИЈА НА ЕВРОПСКИОТ, РЕЛИГИСКИ ИДЕНТИТЕТ	263
32. Iliev Krste, Pop-Zarieva Natalija - THEMATIC AND TEXTUAL COMPARISON OF THE TRAGEDIES HAMLET BY WILLIAM SHAKESPEARE AND ANTIGONE BY SOPHOCLES	275

АНИМАЛИЗМОТ КАКО ТЕМА ВО КНИЖЕВНОСТА ЗА ДЕЦА

Јованка Денкова¹

Апстракт

Детето е суштество кое силно ја чувствува природата и нејзините законитости. Таа ги буди најнежните чувства во него. Всушност, детето ја чувствува љубовта кон сè што живее и пулсира, а таа љубов најдобро се изразува како грижа за својата околина, кон растителниот и животинскиот свет. Очекувано е дека анималистичката тематика е популарна во детската книжевност децата радо читаат текстови во кои се зборува за животните, па со разни алегориски постапки им се пренесуваат и пораки на младите читатели. Денес е пофално и вообичаено чувањето на животни во становите, особено кучиња и мачки, што се прикажува како позитивен соживот на луѓето и животните. Со разни акции и реклами се сензибилизираат децата и возрасните на емпатично однесување кон животните. Од друга страна, на децата им се достапни и информации за разни суровости кои им се случуваат на животните во градот, понекогаш и од самите деца. Ставовите кои ги искажуваат децата насилници кон животните, упатуваат на таа елементарна двојност – едноставно, тие ги сметаат животните за помалку вредни. Целта на овој труд е да се укаже на карактеристиките на анималистичката литература за деца, и да се укаже дека книжевноста и тоа како може да биде начин за хуманизација на детската личност, зашто низ персонифицираните животински ликови, кои ги имаат сите човечки особини, авторите го прикажуваат односот меѓу доброто и злото, меѓу љубовта и омразата, меѓу суровоста и пожртвуваноста, меѓу пријателството и себичноста, меѓу хуманоста и универзалната солидарност.

Клучни зборови: анимализам, книжевност за деца, животни.

1. ВОВЕД

"Секој кандидат за успешна книжевност за деца, мора барем неколкупати годишно да ја посетува зоолошката градина" (Paul Hazard).

Животните отсекогаш имале свое место во литературата. Примитивните раскажувачи на приказни ги користеле животните за да ја направат подраматична човековата секојдневна борба против силите на природата. Со дидактичка функција животните биле користени и во басните на Езоп, а играле улога и во средновековната литература "во потрагата по сверови и змејови од сказните" (Magee, 1969:460). Хуманизмот во ренесансата го засенува интересот за животните или приказните за нив (Kellogg Markowski, 1975: 466). Од осумнаесеттиот век станува јасно дека пазарот за детски книги, поттикнат од страна на растечката писменост, загриженоста за морално или религиозно образование на младите, за поевтина хартија и поекономични печатарски методи (Shaw).

Човекот од памтивек бил поврзан со животинскиот свет. И во праисторијата тој ги ловел и припитомувал животните за да опстане. Таа судбинска поврзаност на човекот со животните

¹ Јованка Денкова, Вонреден професор, Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“, jovanka.denkova@ugd.edu.mk

влијаела на тоа животните многу рано да станат негова важна преокупација и инспирација (Ристановиќ 2010: 47-48). Од редот на многуте приказни што сме слушнале или ни биле прочитани, таму често е онаа приказна која ни зборува повеќе директно на нас од другите, една приказна која допира некој емотивен акорд, некако како одраз на желбата да се чувствуваме потребни, загрижени, или друг збир на вредности. Таа приказна останува свежа како целина нашите умови. Слушајќи ја, таа ги оживува старите искуства и чувства што можеби се имаат заборавено. На тој начин, ние сме во состојба да рекреираме, во детали, кои сме, што сме правеле, вредностите и верувањата кои сме ги развиле, и како се поврзуваме со другите и со нашиот свет (Burk, Copenhagen 2004:205).

2. РАЗМИСЛУВАЊЕ ЗА ОДЛИКИТЕ НА АНИМАЛИЗМОТ ВО КНИЖЕВНОСТА ЗА ДЕЦА

Приказните се еден од главните начини на кои нашиот вид го разбира природниот свет. Давањето човечки особини на животните во никој случај не е нов феномен; античките богови често се претставени како хибридизирани луѓе кои наликуваат на животни (или животни кои наликуваат на луѓе) (Goldman, 2014).

Употребата на антропоморфизам во литературата е долгогодишна техника која датира и која се користела во древните цивилизации како што Месопотамија (една од најстарите цивилизации која се анализира). Во Месопотамија им се давале човечки карактеристики на не-човечките суштества, што особено е евидентно низ нивната политеистичка религија кога таквите човечки карактеристики биле дадени на богови што биле претставени како објект-животно или објект-растение со свое духовно, спиритуално значење).

Во една статија напишана од Џемс Дерби насловена како „Антропоморфизмот во литературата за деца или "Мамо, куклите повторно ми зборуваат" (Derby, 1975: 47), антропоморфизмот е дефиниран како "Давање на живот или давање на карактеристики на живи суштества на неживи објекти".

Анималноста во детската книжевност е една од почестите теми. Авторите на книгите за деца често ги претставуваат животните како главни ликови преку кои искажуваат одредена поука, носат силна порака кон нешто. Им даваат човечки особини на животните со цел да бидат попривлечни кон младите читатели. Животните во делата ги симболизираат човечките особини како што се: добрината, итрината, лакомоста, глупавоста, себичноста и др. Преку ликовите на животните младите читатели можат да осознаат дека доброто е цел на постоењето, добрината се наградува и секогаш победува. Преку ликовите на животните се прикажува дека не секогаш важи она правило „каде што има сила нема правда“, понекогаш слабите можат да ги победат силните со својата мудрост, дека разумот е поголема сила од физичката.

Приказните за животни се појавуваат во различни форми, но заедничко за сите нив е што содржат едно или повеќе животни во фокусот на приказната. Не е изненадувачки што приказните за животни им се допаѓаат на децата. Многу од нив имаат желба за миленичиња - нешто што им припаѓа само ним, и нешто што може да го сакаат. Домашните миленици им овозможуваат на децата да се чувствуваат умни, заштитнички настроени, и со желба да ги негуваат животните. Животните им помагаат на децата да се компензира нивните во суштина немоќна позиција. Многу малите деца не ги гледаат животните како "други"; тие веруваат дека животните имаат човечки карактеристики. Според истиот извор, постојат повеќе видови анималистички приказни: басна, која е една од најстарите форми на литературата за деца. Ова е приказна во која животното е поврзано со човечката особина и обично е придружена со морална поука на крајот. Такви се, на пример, Басните на Езоп. Најомилени приказни за децата се оние кои вклучуваат миленичиња. Херој во делото е детето, но животното е круцијален карактер во приказната. Во анималните сказни, животните се однесуваат како и луѓето, тие зборуваат и носат облека, и на крај се реалистичните животински приказни, каде животното е јунакот на приказната и каде сè се дава од перспектива на

животното. Овој вид на приказна често се користи за коментирање на човековото однесување. Во нив често се нагласени суровоста на животот на животните.²

Сите животински видови се плодна територија за раскажувачите, а особено за децата. Тие може да се користат од многу причини, вклучувајќи подигање на свеста за животната средина и како начини на пренесување на морална порака, како во Басните на Езоп или приказни од целиот свет за животните кои ги надмудруваат другите, кои често се првите приказни кои децата се слушаат. Долго време пред децата да можат да бидат сигурни дека животните навистина не зборуваат, тие се целосно запознаени со приказните како Црвенкапа, Трите мали прасиња и др. Да ја земеме за пример само „Пајажината на Клементина“ каде животните не само што зборуваат, туку стаорецот е толку паметен што знае и да чита, додека пајакот Клементина може да пишува со „вткајување“ на буквите во нејзината пајажина.³ Додека статусот на домашните животни и домашните миленици можеби го одразуваат чувството на немоќ кај детето во свет во кој доминираат возрасните, но и задоволството од запознавање на светот (Shaw).

3. ПОДЕЛЕНИ МИСЛЕЊА ЗА АНИМАЛИЗМОТ ВО КНИЖЕВНОСТА ЗА ДЕЦА

Постојат поделени мислења кај научниците за позитивното или негативното влијание на антропоморфизмот на животните врз децата. Имено, Katy Waldman укажува на една студија објавена оваа недела во списанието *Frontiers* по „Психологија“, која предупредува дека приказните во кои животните се однесуваат како луѓето може да го нарушат погледот на детето на природниот свет. Така, група истражувачи од Универзитетот во Торонто, предводени од Patricia Ganea, откриле дека децата кои биле изложени на нереални поими за фиктивни анимални видови, апсорбирале повеќе факти за овие видови од оние деца кои читале реалистични описи. Врз база на своето истражување, Ganea и нејзиниот тим тврдат дека треба да се опколат децата со реални животински портрети базирани на факти, за да не се развијат во нивната свест концепции на животни кои не се засновани на факти, односно кои не се реални (Waldman, 2014).

Меѓутоа, голем е бројот на научници, кои се занимаваат со оваа проблематика, и кои укажуваат на позитивните ефекти од присуството на животните во книжевноста за деца и животот на детето, како што е Roberts: „Постојат многу добри причини да се користат животните како ликови во книгите за деца, но една причина која се чини дека многу луѓе ја забораваат е дека животните се мултикултурни. Децата од сите раси и бои може да се поврзат со нив. Уште една добра причина е тоа што може да се претера со животните. Животински ликови во книгите може да прават работи што детето не смее да ги направи“ (Roberts).

И Karen Swallow Prior укажува на позитивните ефекти од анималистичките приказни за децата. Според неа, важна е етичката димензија со која децата се учат на сочувство кон животните и нивни хуман третман понатаму во животот. Додека идентификацијата со животните помага во развојот на една морална рамка кај децата која вклучува добрина кон животните, идентификацијата со нив сепак не е највисок чин на етичката скала. Повисок и од овој е сочувството, што не е сосема иста работа како идентификација. Зборот „сочувство“ (изведенка од коренот на збор што значи „да страдаат“, а во комбинација со префикс „заедно“ или „со“) е страдањето кое се чувствува за друг, но не со идентификување со другиот, туку од тоа да се биде покрај другиот. Една работа е да се чувствува болката на другиот преку идентификација, но повисока етички е целосно да се страда, да се чувствуваат за она што не е самиот себе, туку е целосно друга. Оттука и најмоќни и најпотресни места во анималистичката литература се оние кога нивната единствена улога ја одразува онаа која ја имаат во реалниот свет: едноставно да се биде животно со кое ние живееме на оваа земја (Swallow Prior, 2011).

Значи, оттука се поставува прашањето: зошто антропоморфизмот се користи во литературата за деца? Па, според Elizabeth Dunn во нејзиниот напис насловен *Talking Animals: A Literature Review of Anthropomorphism in Children's Books*, животните кои покажуваат човечки

² The Animal Genre, <http://childliterature.net/childlit/animal/>, пристапено на 22.01.2016

³ The best talking animals in children's books, пристапено на 22.01.2016, <http://www.theguardian.com/childrens-books-site/2015/feb/02/best-talking-animals-childrens-books>

карактеристики се многу честа појава во денешните сликовници, како и во поглавја од книги, и тоа не е ограничено само на тоа животните да бидат во можност да зборуваат, туку тоа вклучува и дека се "облечени во облека, одат исправено, готват, свират на инструменти, а кои живеат во куќи" (4). Понатаму, Дан, укажува на тоа дека животните кои зборуваат претежно можат да се најдат во жанрот наречен животинска фантазија. Опсегот на антропоморфни способности предложен од страна на Дан, може да биде од целосно антропоморфни или способност само да зборуваат или да размислуваат како луѓе (4) (Dune, 2011).

Sarah Friedman во нејзината статија *Is Sharing a Bear Necessity* (Friedman, 2011), објаснува зошто анималните ликови и антропоморфизмот имаат поголемо влијание врз децата отколку човечките ликови, при што потенцира дека: 1. животните се неделив дел од животот на децата, 2. Децата ги обожаваат животните и 3. Употребата на животински ликови е амбивалентна и се должи на недостатокот на пол, раса, возраст, итн., што може да им овозможи на децата да се идентификуваат со нив.

На крај, Friedman го истакнува сознанието до кое дошле авторите David and Lauren Krueger, дека различните карактеристики кои ги имаат животните им овозможуваат на децата да бидат поотворени кон учењето и ангажирање на тоа како да се справат со ситуации со тоа што се во можност да "се проектира низ животинските ликови и да се соочат со нови и опасни сценарија" (Krueger, 2005"127-143). Антропоморфизмот лесно допира до децата затоа што тоа е блиско до имажинативниот ум на детето.

4. ЗАКЛУЧОК

Без сомнение анимализмот/антропоморфизмот има големи литературни и практични вредности, затоа што го привлекуваат вниманието на младите читатели и служи како начин за постепено поучување на социјалните односи и запознавање на младите читатели со фантазијата и хуморот во книгите. При тоа, евидентно е дека на децата им се најинтересни оние книги во кои има авантура, искушение, патувања, и слично. Најчест придружник на детето во тие авантури се животните.

Денес е пофално и вообичаено чувањето на животни во станите, особено кучиња и мачки, што се прикажува како позитивен соживот на луѓето и животните. Со разни акции и реклами се сензибилизираат децата и возрасните на емпатично однесување кон животните.

На тој начин, сметаме дека кај децата се развива и негува хуманистичката димензија, за создавање на еден заштитнички, еколошко-анималистички пристап кон сè што е живо во природата, од која дел е и човекот. Од таа гледна точка, не може да се негира огромното позитивно влијание на анималистичката тематика во книжевноста за деца. Напротив, сметаме дека авторите кои се занимаваат со пишување на дела посветени на младите читатели, треба уште позасилено да ѝ се посветат на оваа проблематика.

5. ЛИТЕРАТУРА

1. **Antropomorphism in children's literature, Animals brought to life, пристапено на 22.01.2016,** <http://anthropomorphism.weebly.com/>
2. Burke, Carolyn L. Copenhaver, Joby J. (2004). Animals as People in Children's literature, Language Arts, Vol. 81 No. 3, стр.205, <http://www.ncte.org/library/nctefiles/store/samplefiles/journals/la/la0813animals.pdf>, преземено на 10.01.2016.
3. Derby, James. (1975). "Anthropomorphism in Children's Literature or "Mom, My Doll is Talking Again."." *Elementary English*. 47., пристапено на 22.01.2016
<<http://www.jstor.org/discover/10.2307/41386644uid=5660056&uid=3739560&uid=2129&uid=2134uid=2&uid=70&uid=3&uid=8024032&uid=67&uid=20018&uid=62&uid=3739256&sid=21101860786567>>.
4. Dunn, Elizabeth. (2011). *Talking Animals: A Literature Review of Anthropomorphism in Children's Books*. MA thesis. University of North Carolina, пристапено на 22.01.2016, http://dc.lib.unc.edu/cdm/singleitem/collection/s_papers/id/1419/rec/13>.
5. Friedman, Sarah. (2011). *Is Sharing a Bear Necessity?: Anthropomorphization and Learning Social Lessons from Children's Books*. MA thesis. University of Virginia,

- <<http://www.virginia.edu/psychology/downloads/DMP%20Papers/DMP%202011/Sara%20Friedman.pdf>>. Web, пристапено на 22.01.2016
6. [Goldman, G. Jason. \(2014\). When Animals Act Like People in Stories, Kids Can't Learn, March 27, 2014, пристапено на 22.01.2016](#)
 7. Hazard, Paul. (1970). Knjige, djeca i odrasli, , Zagreb: Stylos.
 8. <http://blogs.scientificamerican.com/thoughtful-animal/when-animals-act-like-people-in-stories-kids-cane28099t-learn/>
 9. Kellogg Markowski, Juliet. (1975) Why antropomorfism in Children's literature?, *Elementary English*, Vol. 52, No. 4 (April 1975), pp. 460-466.
 10. Krueger, David. W., & Krueger, Lauren. N. (2005). Animals in children's stories. Cultural zoo: Animals in the human mind and its sublimations. (pp. 127-143) Madison, CT, US: International Universities Press, Inc.
 11. Magee, H. William. (1969). The Animal Story: A Challenge in Technique, in Only Connect: Readings on Children's Literature, Ed. By Sheila Egoff, G.T. Stubbs and L.F. Ashley., Oxford Univ. Press, Toronto, 1969, пристапено на 24.01.2016, стр. 460, <http://images.library.wisc.edu/WI/EFacs/transactions/WT1982/reference/wi.wt1982.svogl.pdf>
 12. Roberts, Bethany. Children's Author, Why do you write about animal characters so much?, пристапено на 22.01.2016, <http://www.bethanyroberts.com/FAQ.htm>
 13. [Shaw, Matthew. Children's animal tales, пристапено на 22.01.2016, http://www.bl.uk/animal-tales/articles/childrens-animal-tales](#)
 14. *Swallow Prior, Karen. (2011). Ask the Animals, and They Will Teach You, Flourish magazine, пристапено на http://www.flourishonline.org/2011/07/lessons-from-literature-about-animals/*
 15. The Animal Genre, <http://childliterature.net/childlit/animal/>, пристапено на 22.01.2016
 16. The best talking animals in children's books, пристапено на 22.01.2016, <http://www.theguardian.com/childrens-books-site/2015/feb/02/best-talking-animals-childrens-books>
 17. Waldman, Katy. Researchers Want Children's Books to Stop Anthropomorphizing Animals. That's a Terrible Idea, пристапено на 22.01.2016, http://www.slate.com/blogs/browbeat/2014/03/28/animals_in_kids_books_should_have_human_characteristics_a_defense_of_anthropomorphization.html
 18. Ристановић, Цвијетин. (2010). Анимални свијет као општа тема у књижевности за дјецу, Нови Сад: Детињство.